Brygida Bieda, Urszula Jagieła, Wioletta Socha, Barbara Polak

Międzynarodowa współpraca Comenius I : "Podróż mająca na celu poznanie obywateli własnej społeczności, Europy i szerokiego świata wokół nas"...

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 4, 55-61

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MUZEUM HISTORII POLSKI

mgr Brygida Bieda
mgr Urszula Jagieła
mgr Wioletta Socha
mgr Barbara Polak
Miejskie Przedszkole Integracyjne nr 43 w Częstochowie

MIĘDZYNARODOWA WSPÓŁPRACA COMENIUS I „PODRÓŻ MAJĄCA NA CELU POZNANIE OBYWATELI WŁASNEJ SPOŁECZNOŚCI, EUROPY I SZEROKIEGO ŚWIATA WOKÓŁ NAS” PROGRAM REALIZOWANY W LATACH 2004–2007 W MIEJSKIM PRZEDSZKOLU INTEGRACYJNYM NR 43 W CZĘSTOCHOWIE

Początek realizacji programu współpracy międzynarodowej naszego przedszkola zbiegł się w czasie z datą przystąpienia Polski do Unii. Granice wielu państw w Europie otworzyły się dla Polaków, zaczęły działać tanie linie lotnicze, wielu młodych ludzi, w tym rodzice naszych przedszkolaków, podjęło decyzję o wyjeździe w poszukiwaniu pracy.

Od kilku lat przygotowywaliśmy nasze dzieci do uczestnictwa w zjednoczonej Europie, włączając do programu edukacyjnego treści związane z kulturą, architekturą i językiem takich krajów jak: Francja, Anglia, Niemcy, Włochy. Ale uczestnictwo w międzynarodowym projekcie połączonym z wymianą nauczycieli, przygotowaniem konferencji, koniecznością posługiwania się nowoczesną elektroniką medialną wydawało nam się trudnym wyzwaniem. Rzeczywistość szybko jednak zweryfikowała nasze obawy i pod koniec realizacji programu, dokonując jego ewaluacji i podsumowania możemy stwierdzić, że samoocena personelu pedagogicznego bardzo wzrosła. Okazało się, że możemy być dumni ze swej polskości, wiedzy merytorycznej, zaradności, szerokich umiejętności komunikowania się z naszymi zagranicznymi współpracownikami. Działalność naszej placówki i jej wyposażenie, rodzaj prowadzonych zajęć spotkał się z wieloma pochlebnymi recenzjami wizytujących nas gości zagranicznych – „kolegów po fachu”. Jedyne braki, jakie odkryliśmy w sobie, to trudności w płynnej komunikacji w językach obcych. Zaowocowało to wzrostem motywacji do udziału w kursach językowych: 6 nauczycielek posługuje się obecnie w stopniu zaawansowanym językami: angielskim, włoskim i niemieckim, a 8 osób kadry pedagogicznej i obsługi aktualnie uczestniczy w kursie języka angielskiego. Jest to nasz duży sukces.

Cztery lata temu w fazie przygotowawczej i poszukiwania odpowiadających naszej placówce partnerów bardzo pomogła nam współpraca z konsultantem RODN „WOM” Panią K. Prażmowską, której pasja i zaangażowanie była dla nas

dużym wsparciem i bodźcem do działania. Jesteśmy bowiem placówką integracyjną, w naszym przedszkolu uczą się dzieci zdrowe oraz te o specjalnych potrzebach edukacyjnych i dysfunkcjach rozwojowych. W pracy edukacyjnej wykorzystujemy programy, które uwzględniają indywidualny potencjał rozwojowy dziecka, dając szansę optymalnego rozwoju na miarę ich możliwości. Wspólnie z rodzicami i całym personelem odkrywamy wartość integracji, szczególnie w fazie wychowania przedszkolnego. Pragniemy, aby przedszkolaki dojrzewały w klimacie tolerancji, szacunku i pełnego zrozumienia dla inności drugiego człowieka. Realizując tak postawione cele szukamy nowatorskich rozwiązań w zakresie organizacji i metodyki placówki.

Okazało się wkrótce, że tematyka naszego wspólnego projektu zaplanowanego na lata 2004/2007 ze szkołami podstawowymi w Gloucester (Wielka Brytania), Fabriano (Włochy) oraz Kalupe (Łotwa) bardzo odpowiada specyfice placówki, dotyczy bowiem problemu różnorodności geograficznej i kulturowej Europy w odniesieniu do własnej szkoły, regionu i kraju. Dlatego też stwierdziliśmy, że uczestnictwo w programie międzynarodowym byłoby dla całego personelu, rodziców oraz dzieci okazją do uczenia się poprzez własne działanie, wzbogacenie wiedzy o otaczającym świecie w toku osobistych, nasyconych emocjami kontaktów. Problemem było tylko, jak zrealizować poważne treści takie jak: edukacja interkulturowa, poczucie europejskości i obywatelstwa, budowanie tożsamości narodowej i europejskiej zaangażując do udziału w projekcie dzieci w różnym wieku, posiadające różne potrzeby oraz zachęcić do aktywności rodziców. Z pomocą przyszła nam wypracowana z naszymi partnerami koncepcja pierwszego roku współpracy.

Nasz projekt i program własny, który powstał dla potrzeb realizacji projektu nazwaliśmy „Razem z Misiem Barnabą poznajemy kraje Unii Europejskiej". Program cieszył się ogromnym zainteresowaniem wśród dzieci i rodziców. Wprowadziliśmy postać realnego Misia Barnaby – pluszowego zwierzaka wielkości dziecka. Pełnił on rolę przewodnika w podróżach po krajach Europy, był animatorem i uczestnikiem zajęć edukacyjnych. Mamy nadzieję, że stał się też prawdziwym przyjacielem dzieci i został obdarzony silnymi uczuciami. Miś był dla dzieci realną postacią, modelował właściwe zachowania, np. uczył ich przygotowania do podróży, opowiadał o krajach, które zamierzaliśmy odwiedzić. Łączył w ten sposób uczenie się z przeżywaniem i osobistym doświadczeniem, co zwiększa znacznie efektywność uczenia. Obecnie nasz Miś ma za sobą kilka podróży swego życia: do Anglii, Łotwy i Włoch, a ostatnio również do Finlandii. Dzieci uczestniczyły każdorazowo w przygotowaniach Misia do podróży, pomagały mu zapakować do plecaka odpowiedni ekwipunek: to, co potrzebne jest w podróży oraz m.in. aparat fotograficzny do zrobienia zdjęć naszym przyjaciołom. Do plecaka zabierał też foldery przedszkola, znaczki z naszym logo, drobne upominki wykonane przez dzieci oraz piękne zdjęcia, które podarowali nam rodzice. Dotyczyły one spędzania wolnego czasu z dziećmi, rodzinnych zwyczajów i tradycyjnych, polskich uroczystości. Dzieci nauczyły też Misia kilku zwrotów

w języku angielskim i poleciły mu przekazywać pozdrowienia oraz zaproszenia do odwiedzenia naszego przedszkola. Do każdej podróży Miś ubierany był w tradycyjny strój narodowy kraju, który miał odwiedzić.

Zdjęcie 1. Miś Barnaba przygotowuje się do podróży na Łotwę

Zdjęcie 2. Zajęcia realizowane według programu własnego „Język niemiecki w przedszkolu"

Zdjęcie 3. Organizowane co roku Dni Comeniusa zapoznają rodziców z produktami końcowymi programu

Taka wizualizacja treści programowych wydaje się być szczególnie efektywną metodą aktywizującą dzieci i rodziców do udziału w programie, szczególnie odpowiednią dla tych o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Można było zaobserwować duże zaangażowanie i ich aktywność polegającą na planowaniu podróży Misia, wyboru tematyki prezentacji siebie i rodziny, wyboru środków wyrazu plastycznego itp. Szczególną wartością tego programu jest wyrabianie umiejętności komunikowania się w sposób werbalny, niewerbalny, za pośrednictwem mediów i poprzez osobiste kontakty.

Podczas konstruowania tego projektu wszyscy staraliśmy się przełożyć język pojęć abstrakcyjnych dotyczących środowiska geograficznego, identyfikacji narodowej, modeli zachowania itp. na język konkretno-obrazowych pojęć dzieci w młodszym wieku szkolnym i dostosować je do ich możliwości percepcyjnych. W ten sposób powstał pomysł wykonania przez naszych uczniów słownika obrazkowego w narodowym języku, który zawierałby podstawowe słowa dotyczące m.in. nazw kolorów, liczb, członków rodziny, zwrotów grzecznościowych, zwierząt itp. Umówiliśmy się też, że podpisy będą wykonane literami drukowanymi, a pod nimi będzie zaznaczona wymowa danego słowa. Tymi oryginalnymi pomocami do nauki języków obcych wymieniliśmy się przy okazji kolejnego spotkania. Służą nam obecnie do realizacji własnych programów nauki języków metodą zabawową. Każdy kraj przygotował krótkie nagranie video dotyczące typowych obrzędów związanych z Bożym Narodzeniem. Materiał ten był wykorzystany do pracy z dziećmi w celu pokazania różnic i podobieństw kulturowych. W ciągu następnych dwóch lat przygotowywaliśmy przedstawienie teatralne, oparte na najbardziej znanej narodowej baśni czy legendzie. Przedstawienia zostały nagrane i rozesłane do szkół partnerskich, aby wszyscy mogli się z nimi zapoznać i dzięki temu zbliżyć się do dziedzictwa kulturowego danego kraju.

Rok szkolny 2006/2007 był trzecim rokiem projektu Socrates Comenius. Podczas konferencji w Polsce w maju 2006 roku zdecydowaliśmy się wprowadzić niewielkie zmiany do naszego planu i nagrać na DVD również tradycyjne pieśni i tańce danego kraju. Rodzice naszych przedszkolaków bardzo zaangażowali się w przygotowania placówki na przyjęcie gości, przyszli osobiście ich powitać i byli dumni z występów dzieci, które prezentowały legendę o Lajkoniku. Wizytującym gościom pokazaliśmy również skarby polskiej kultury w Częstochowie, Warszawie i Krakowie.

W październiku 2006 szkoła z Wielkiej Brytanii zorganizowała Konferencję Comeniusa. Miałyśmy niezwykłą okazję wizytować różne typy szkół, zapoznałyśmy się z doświadczeniami angielskich nauczycieli. Szczególnie interesowało nas szkolnictwo specjalne i wyposażenie placówek w pomoce do terapii i rehabilitacji. Nauczycielki z naszego przedszkola mogły też uczestniczyć w regionalnych uroczystościach z okolic Gloucestershire np. „Święto Jabłka". Duże wrażenie zrobiła na nas możliwość obejrzenia domu Shakespeare'a w miejscowości Stradtford nad Avon.

W okresie Bożego Narodzenia współpracujące szkoły i nasze przedszkole wymieniły się wykonanymi ręcznie przez uczniów i nauczycieli kartkami świątecznymi. Można było zaobserwować duży postęp uczniów w wykonaniu kartek. Były bardziej twórcze i oryginalne.

W roku szkolnym 2006/2007 zajmowaliśmy się tematem – „Nasze środowisko". Dzieci dowiadywały się o realnych zagrożeniach związanych z działalnością człowieka, dyskutowały na temat poprawy sytuacji naszego środowiska. Uczniowie zapoznawali się z zagadnieniami recyklingu, gospodarki odpadami, segregacją śmieci itp.

Końcowy rezultat pracy dzieci przedstawiły w postaci różnego rodzaju plakatów, broszur, nagrań CD. Wszystkie szkoły zorganizowały specjalne akcje dotyczące tego tematu lub wprowadziły zagadnienia edukacji środowiskowej jako tematy lekcji i zajęć edukacyjnych. Efektem są wytworzone materiały edukacyjne: scenariusze, arkusze ćwiczeniowe, ilustracje, nagrania video, plakaty. Nauczyciele z Wielkiej Brytanii zorganizowali dodatkowe zajęcia poza programem w szkolnym klubie o nazwie „Klub Ogrodniczy". Dzieci z Łotwy odwiedziły lokalną fabrykę papieru i będący w pobliżu punkt recyklingu, gdzie zapoznały się z procesem przetwarzania odpadów. Uczniowie zebrali również zużyte baterie. Włoska szkoła zorganizowała projekt szkolny „Świat z papieru".

Uczniowie badali i eksperymentowali tematykę związaną z szeroko rozumianym pojęciem „papier": charakterystykę papieru, wykorzystanie papieru w sztuce, papierowe obiekty wokół nas, recykling papieru. Nauczyli się również wytwarzać go własnoręcznie.

Dzieci wzięły udział w akcji „Zmieniamy nasze środowisko – czysta Częstochowa" pod patronatem prezydenta miasta oraz Wydziału Ochrony Środowiska UM oraz w międzynarodowej akcji „Sprzątanie świata", podczas której uprzątnęły otoczenie przedszkola. Jesienią 2006 zorganizowano zbiórkę zużytych baterii. Akcja trwała 2 miesiące, zużyte baterie przetransportowano do punktu recyklingu. Polskie przedszkole wzięło również udział w konkursie „Ekologiczne zabawki".

Zabawki ręcznie wykonane z materiałów odpadowych zyskały uznanie jury w międzyszkolnym konkursie i zdobyły nagrodę Ligi Ochrony Przyrody. Tematyka ochrony środowiska została wprowadzona do zajęć edukacyjnych, w efekcie czego powstały nowe scenariusze i materiały dla nauczycieli przedszkola dotyczące tematyki ekologicznej.

Wszystkie plakaty, nagrania CD, broszury i materiały edukacyjne zaprezentowano oraz dokonano wymiany z partnerami Projektu podczas Konferencji w Kalupe na Łotwie w maju 2007 roku. Uczniowie z Łotwy przygotowali dla gości przedstawienie o tematyce ekologicznej. Na terenie szkoły zorganizowano wystawę rzemiosła i rękodzieła przedmiotów wykonanych z materiałów odpadowych. Uczestnicy Konferencji mieli też okazję zapoznać się z różnymi typami placówek edukacyjnych, z rejonu Daugavpils, wizytowali przedszkole oraz szkołę podstawową. Zwiedzaliśmy też piękną Rygę zwaną Paryżem Północy.

Podczas ostatniej Konferencji na Łotwie dokonaliśmy ewaluacji całego projektu. Wypadła ona bardzo pozytywnie. Wszyscy nauczyciele wypełnili swoje zadania. Byliśmy bardzo aktywną i zorganizowaną grupą, o czym świadczy wyjątkowo duża ilość i jakość produktów końcowych. Komunikacja pomiędzy szkołami była skuteczna i efektywna. Relacje pomiędzy nauczycielami stały się prawdziwie przyjacielskie. W konsekwencji dyskutowaliśmy na temat możliwości dalszej współpracy w przyszłości. Do tej pory wymieniamy e-maile i wspominamy wspólnie przeżyte chwile.

Program pozostawił po sobie wiele materialnych śladów w naszej placówce. Są to wymieniane wcześniej pomoce dydaktyczne, nagrania, plakaty, tablo obrazujące 3-letni projekt, które można oglądać w holu przedszkola, no i oczywiście sam Miś Barnaba. Są to też opracowane przez nauczycieli programy własne, scenariusze zajęć itp. Nauczyciele chętniej wykorzystują w swojej pracy metody aktywizujące: dyskusję, burzę mózgów, stymulację twórczego myślenia, korzystaliśmy też częściej z oprogramowania znajdujących się w naszej placówce kilku komputerów IBM przystosowanych do pracy z dziećmi oraz ze stron internetowych. Wykorzystywaliśmy też techniki dramy i stymulowania spontanicznej twórczości plastycznej podczas sesji plakatowych. Ze względu na wiek dzieci od 3 do 10 lat, wszystkie działania były odpowiednio kierowane, wspierane i monitorowane przez nauczycieli prowadzących. Zadania realizowane były w małych grupach i uwzględniały ich indywidualne możliwości ze względu na udział dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Zaobserwowano stały wzrost kompetencji językowych nauczycieli. Obecnie cztery nauczycielki ukończyły kurs języka angielskiego w stopniu zaawansowanym. Mamy też nauczycielki ze znajomością języka włoskiego i niemieckiego. Efektem wzrostu motywacji do nauki języków są opracowane przez nie i realizowane w grupach naszego przedszkola programy własne do nauki w/w języków obcych. Poszerza to ofertę edukacyjną placówki, zadowoleni z tego są rodzice. Udział naszego przedszkola we współpracy narodowej sprawił, że wzrosła samoocena, czujemy, że jesteśmy nowoczesnymi nauczycielami i porównanie placówki z podobnymi w innych krajach Europy wypadło bardzo pozytywnie. Odwiedzający

nas goście zagraniczni chwalili jej wyposażenie w pomoce dydaktyczne i terapeutyczne oraz możliwości indywidualnej pracy specjalistów z dziećmi w osobnych gabinetach. Szczególnie podobały się im zajęcia z psem w ramach dogoterapii, które mogli obserwować.

Współpraca zagraniczna to nie tylko źródło wiedzy i frajdy dla dzieci. Dla nauczycieli stanowi doskonałą okazję zapoznania się z systemami edukacyjnymi w innych państwach europejskich oraz rozwiązaniami organizacyjnymi stosowanymi w tamtejszych placówkach.

Dzieci w ramach realizacji programu miały i mają nadal okazję każdego dnia pobytu w przedszkolu obcowania z językiem angielskim, niemieckim, włoskim. Bawiąc się, ucząc, zapamiętując i posługując się nimi mają szansę stać się obywatelami Polski i Europy XXI wieku bez barier językowych i kulturowych.

Brygida Bieda
Urszula Jagieła
Wioletta Socha
Barbara Polak

mgr Monika Ziółkowska
Miejskie Przedszkole nr 12 w Częstochowie

Scenariusz montażu słowno-muzycznego „Moje miasto w moich oczach”

Scenariusz montażu został zaprezentowany na otwarciu makiety miasta wykonanej przez dzieci z gr. I, II, III, IV Miejskiego Przedszkola nr 12 w Częstochowie.

1. Powitanie przybyłych gości.
2. Zaproszenie gości i zebranych dzieci do poznania historii miasta, jego zabytków, potraw, ludowych strojów, tańców oraz uroków architektury miasta.

Wstęp

My dzieciaki przedszkolaki
dziś powitać chcemy was,
opowiedzieć o swym mieście,
które kocha każde z nas.